

KESKNÄDAL

Ilmub aastast 1999

Hind 0,58 €

ISSN 1406-9083

Nr 21 (800) 30. mai 2012

RAHVA POLIITIKALEHT

KESKNÄDAL 800

KOLM PEATOIMETAJAT: Hea kolleeg Heimar Lenk – aitäh Sulle selle kolgata alustamise eest! Hea kolleeg Allan Alaküla – aitäh Sulle loominguulise kõrgpunkti eest siin lehes! Ja kena inimene keskel, praegune tõrvikukandja Urmi Reinde. *Foto: Tallinna Televisioon*

Ei ole miskit parata, peab aga jälle tulema!

Järjekordne number rahva poliitika-lehte jõuab lugejani. Täna kannab ta numbrit 800.

Olgu rõõm või mure, valimised või mõnus suvi, stagnatsioon või revolutsioon, Kesknädal tuleb nagu aamen kirikus!

50 numbrit aastas, vahel õhem, vahel paksem, vahel on rahadega raske,

vahel jälle lootusrikkam, aga tulemata ei saa jääda mitte, sest Eesti riik ei ole veel valmis.

Vastupidi, riiki jääb üha vähemaks, ja valitsejate tegematajätmised ning nüüd juba täitsa varjamatu hoolekanne vaid iseenda heaolu eest ongi olnud Kesknädala teema kogu aeg – meie ilmumisest täitub paari kuu pärast 13 aastat.

„Avaldan kaastunnet,“ ütles hiljaaegu üks väarikas elunäinud proua, kui töö-

asjus tutvustasin ennast Kesknädala peatoimetajana.

Õnneks jätkub inimesi, kes veel midagi mõistavad. Ja nendele me ilmumegi. Inimesed peavad ju elama iga riigikorra ajal, iga valitsuse ajal, täitma oma püha kohust eelmiste ja järgmiste põlvkondade ees.

Jõudumööda püüab seda teha ka Kesknädal – Teie Kesknädal.

Urmi Reinde

Juhtkiri

IRL ja Reform – partners in crime

ANDO LEPP
õigusteadlane, Eesti Rooma Klubi liige

Reformierakond ja IRL on olnud kõige moraalitumad (kui soovite, lugege: kõige kuritegelikumad) erakonnad taasiseseisvunud Eesti Vabariigis üldse. Reformierakonna ja IRLi organiseeritud suur valimispettus Riigikogu XI koosseisu e-valimistel osutus õigustühiseks. Seda on kinnitanud ka IT-väliseksperdid, nt maailmakuulus dr Barbara Simons. Valimispettust tõendavad asitõendid aga hävitati kohe...

Räägitakse, ja arvatavasti mitte pahatahtlikkusest, et Eesti on Euroopas tuntud rahapesuriik. 22. mai Postimehes avameelitses reformierakondlasest endine riigikoguliige Silver Meikar, kuidas ta „annetas“ erakonna endise peasekretäri, tänase justiitsministri Kristen Michali soovitusel (loe: nõudmisel) ja Riigikogu liikme Kalev Lillo vahendusel aastail 2009–2010 Reformierakonnale kuuel korral kokku 115 tuhat krooni musta raha. Justiitsminister Michalil tuleb nüüd uurimisorganites aru anda, kust on raha pärit ja kas see ei pärine järsku mitte Venemaalt. Raha ju ei haise!

MTÜ Eesti Euroopa Liikumine langes teatavasti ära, aga selle MTÜ-ga oli otseselt seotud Reformierakond – Michal ja Anna-Maria Galoian (tema ja võib-olla ka mõne teise isiku sellekohane kohtuasi tuleb Londonis lähiajal kuulamisele), aga ka istuv president Toomas Hendrik Ilves. Selle MTÜ kadumise kaotasid reformarid suursuguse „musta raha pesumasina“. Kas nüüd on näpud põhjas?

Kirjutatakse, et Reformierakonna „ristiisa“, keskkonnaminister Keit Pentus olla agaralt ametis musta raha kogumisega, mida korjatakse ehk annetatakse väidetavalt „kogu maailmale“ võlgu olevalt ja Eestis kinnisvara omavalt itaalia ärimehelt Ernesto Preatonilt.

Pentus ise aga saatis 13. aprillil Riigikantseleisse kirja, milles tegi ettepaneku uurida Eestis maagaasi ammutamise võimalust ja küsis selleks 54,5 tuhat eurot. Kuigi USA-s gaasiturul revolutsiooni tekitanud termogeense kildagaasi Eestis esinemise tõenäosus on kaduvväike, pidas Keskkonnaministeerium ikkagi

KESKMÖTE: Kui olid nõus musta raha erakonna heaks pesema, siis olid sa Reformierakonnale lojaalne ja sind võidi edutada.

mõistlikuks biogeense maagaasi esinemise ja ammutamise võimaluste uurimist, olgugi et pikka aega ja tagajärjetult on seda probleemi uurinud Rootsi teadlased. Samas puudub meil avalikult kättesaadav, kõikehõlmav ja üksikasjalik analüüs kildagaasi ammutamist reguleeriva Euroopa raamistiku kohta. Või äkki on asi kohaliku omavalitsuse valimiste lähenemises – kui 54,5 tuhande euro eest (mis sisaldab 20% käibemaksu) puuritakse kolmsada 50–60 meetri sügavust puurauku (hüdrauliliselt purustatud maapinnases on puurauku ühe jooksevmeetri hind ilma käibemaksuta alates 2,52 eurost).

Kas see on uus Eesti Nokia, pärast Evelin Ilvese „Welcome to Estonia“?

Tundub, et musta raha pesemise skeem Reformierakonnas oli lihtsamast lihtsam: kui olid nõus musta raha erakonna heaks pesema, siis olid sa erakonnale lojaalne ja sind võidi edutada Riigikokku või mõnele juhtivale kõrgepalgalisele kohale.

Nagu teada, vaikus Riigiprokuratuur (riigi peaprokurör Norman Aas), aga samuti „äraostmatu“ siseminister Ken-Martti Vaher maha IRL-i poliitikute Nikolai Stelmachi ja Indrek Raudse (kuhu jäi riigikogulane Siim Kabrits?) sahkendamise elamislubadega. Kuid avalikkuse ja Riigikogu välismaalastele tähtajaliste elamislubade andmisega seotud asjaolude välja selgitamise uurimiskomisjoni survele oli Riigiprokuratuur siiski sunnitud alustama krminaal- asja, mis anti uurida kapole.

Üldiselt arvatakse, et kapo teeb, mida tahab, sest teda ei kontrolli keegi. Ja siit tulebki kapo „isetegevus“ – muidugi „täiesti juhuslikult“ täidab ta valitsuskoalitsiooni tellimusi opositsiooni vastu. Kuid Euroopa arenenud riikides kehtib vähemalt kirjutamata seadus, et kaitsepolitsei ei tohi tegutseda kui poliitiline politsei. Kui kapo uurib mõne poliitiku tegevust ja selles asjas kohtulahendini ei jõuta, siis on vaid kaks võimalust: kas kapo peadirektor astub tagasi või ta ise antakse kohtu alla.

Reformierakond ja IRL kardavad aga kohtulahendeid kui vanakurat välku. Järelikult, kohtulahend (ehk teise sõnaga, hirm) hoiab iga päevaga üha enam ja enam murenevat võimulitu veel kuidagi viisi koos.

Loe pikemalt veebis.

NÄDALA NUPUD

Meikar tunnistab, Michal ja Lillo eitavad, süüdi jääb Toobal?

Kesknädalal on ühest küljest kahju, et meie 23. mai numbri naela, Kalle Klandorfi analüütilise kirjutise organiseeritud kuritegevusest – „Põdra maffia“ – meikis Silver Meikar oma „puhtsüdamliku“ patukahetsusega üle. Seega Klandorfi teema organiseeritud kuritegevusest õiguskaitseorganites osaliselt kustus. Õnneks on seda vahepeal taassüüdanud 28. mai „Pealinn“, samuti nädalavahetuse Delfi. Nii et need, kes on lugeda tahtnud, need on lugeda saanud – et kapost juhiti rahvusvahelist kuritegelikku struktuuri ja et kapo komissar Indrek Põder mõisteti süüdi vale paragrahvi järgi – tulnuks mõista kohut mitte altkäemaksuvõtmise, vaid kuritegeliku gruppeeringu tegevuse eest.

Teisest küljest on kogu nädala meediat katnud *Silvergate* tõstatanud hulga küsimusi, millele on versioonide kaupa vastuseid, kuid ei ühtki seni tõele viitavat.

Mis näoga saab Reformierakond nüüd edasi valitseda, küsivad ühed. Kui Ansip ei lõõnud valitsusest välja IRL-i elamis- lubade skandaali tagajärjel siseminister Vaherit, siis kas nüüd lööb Vaher minema Ansipi, küsivad teised. Kolmandad pakuvad uue erakonna tulekut, mis koosneks n-ö *secondhand*- poliitikute, kes pole varasemates erakondades ennast keh- testada suutnud ega hiilga ka erilise koostöövaimu poolest. Uue erakonnaga seoses liiguvad nimed Jõks, Meikar, Tarand,

Neivelt, ning ka IRL-ist eraldunud „kampsunid“ ja KE-st eraldunud „demokraadid“. Kesknädal pani tähele ka seda, millise erilise mõnuga asusid mõned meediaväljaanded järama Reformikonti; eriti ERR, aga ka Postimees, Päevalehest rääkimata. Elu pole ju Reformierakonda seni peaaegu jumaluseks pidavatele ajakirjanikele palju võimalusi and- nud kottida jumalat ennast.

Esmaspäevaks jõudis tuntud ühiskonnatege- lane Ülo Vooglaid (*pildil*) Delfis välja hüüda ka mitmete meelde tulnud pöördelise või- maluse – erakorralised valimised. Samas väga

kogenud poliitikud ei näe põhjust isegi mitte valitsuskriisiks – mis siis õieti juhtus!? Poisike pisut möllas, isad valisid poole – raha ja äri poole, nagu parimates perekondades. Kõige selle keeva katla juures tuli aga ka sahmakas külma vett – üks, kellele reaalne kahtlustus esitati ja kellele ainsana koidab kohtutee (mida ei paista ei elamis- lubadele, ei raha- pesule, ei maffia-laadsele tegevusele julgeolekustruk- tuurides), on otse loomulikult Keskerakond – peasekretär Priit Toobali isikus. Tema on nüüd Eesti riigis see kõike suurem patune. Millegipärast ei võtnud avalikkus seda suurt prokuratuuri pidulikkust vastu just rõõmuhõise- tega, vaid pigem pika hambaga. Toobal Toobaliks, küsi- museks jääb, kuidas Ansip saab samamoodi, silma pilguta- mata, riiki edasi valitseda.

Toobal: poliitiline rünnak Keskerakonna vastu jätkub

Riigiprokuratuur esitas Keskerakonna peasekretärile Priit Toobalile kahtlustuse dokumendi võltsimises ja teadmata allikatest pärineva raha vastuvõtmise vormistamises annetusena erakonnale. Toobal ise ütleb, et ta ei ole neid tegusid toime pannud ning et tegemist on poliitilise protsessi jätkamisega Keskerakonna nõrgestamiseks. „Tegemist on selle kriminaal- asja laiendamise, mida alustati Jüri Luige provokatsiooniga ilutulestike korraldamisel. On aga sel- gunud, et Keskerakonna büroo ja kahe Riigikogu liikme kodude läbi otsimise põhjus ei olnud tõene. Luik ei korral- danud Tallinna merepäevade ilutulestikku ning Võru folk- loorifestivali ilutulestiku tellija oli IRL-i kuuluv Võru maa-

vanem,“ ütles Toobal. Ta lisas, et kuigi reformist Silver Meikar kirjutas ajalehes, et on Reformierakonnale annetanud tundmatu päritoluga raha, esitab prokuratuur nüüd aga kahtlustuse hoopis Keskerakonna peasekretärile.

„Münd on kaks aastat pidevalt pealt kuulatud ning füüsiliselt jälitatud. Süstemaatilisel tegeldakse sellega, et jõustruk- tuuride abil Eesti suurimat opositsioonierakonda nõrges- tada,“ rääkis Toobal.

Eelmisel nädalal järjekordsel ülekuulamisel ta täiendavaid ütlusi enam ei andnud – enda sõnul just seepärast, et tegemist on poliitilise rünnakuga, millel pole midagi ühist tõe välja- selgitamisega.

Keskerakonna lahkumise järel linnavalitsusest vähendas Tartu järsult toetusi

23. mail kirjutas Äripäev, et 2011. aasta tulemustega plussi jäänud Tartu linna majandusaasta aruandest nähtub, et linn vähendas toetusi rohkem kui 17 protsenti. Tartu linna 2011. a eelarvet, mille mahuks kujunes 114 miljonit eurot, täideti tulubaasi osas 100,4 protsenti ja kulubaasi osas 94 protsenti. Võrreldes 2010. aastaga suurenes tulude laekumine 6,8 miljonit eurot ehk 7,4 protsenti.

Kuid tulude suurenenud laekumine ei kajastu kuidagi linna- elanike varustamises toetustega. Kuigi linna juhtkond rapo- teerib pidulikult, et „Tartu linn on tänu oma ettenägelikule

eelarvepoliitikale suutnud hoida oma eelarve tasakaalus nii majanduse tõusu- kui mõõnaegadel“ ja et Tartu on „eelmisel aastal oma rahalisi vahendeid otstarbekalt kasutades suutnud Tartu elukeskkonda rikastada ja linlaste jaoks mugavamaks muuta“, märgib majandusaasta aruanne ometi, et linn on vähendanud toetusi linlastele enam kui 17 protsenti. Kui Keskerakond veel koos Reformiga Tartut juhtis, selliseid vähendamisi ette ei tulnud. Lausparempoolne linnavalitsus aga elanike toetamiseks põhjust muidugi ei näe.

HIIBUSE NÄDAL

ÕIGUSJUMALANNA ON PIME

KRISTEN MICHALI TÖÖSTIIL REFORMIERAKONNA PEASEKRETÄRINA, TAGADES TALLE HILJEM JUSTIITSMINISTRI KOHA (REKONSTRUKTSIOON MICHALI ENESE ÜTLUSTEST).

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 274 573

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

IRL-i vana maja kui rahakapp

Valitsuspartei Isamaa ja Res Publica Liit müüs oma Tallinna kesklinnas Wismari tn 11 asunud kontorit kaks korda, teenides esimese tehingu nurjumisel 950 tuhat krooni leppetrahvi. Vaid naiivne inimene võib arvata, et esimene tehing nurjus kogemata.

VIRGO KRUIVE

Erakonna 2011. aasta majandusaasta aruanne tekitas Öhtulehe lugejas küsimusi ja ajakirjanik Juhan Harave küsis neile vastuseid kommunikatsioonijuht Gerrit Mäesalu käest. 19. mai 2012 artiklist ilmneb, et 2011. aastal sai erakond 417 686 eurot „muud tulu“, mis oli 2010. aasta 7380 euroga võrreldes suisa 56 korda rohkem.

Ligi miljon krooni nagu maast leitud!

Mäesalu selgitas, et nii suur tulu saadi Wismari 11 maja müügist pärast pangalaenu tasumist ja et selles sisaldus ka

jal OÜ Magnon oli pärast 10% sissemaks tegemist aega ülejäänud summa tasumiseks kuni 24. märtsini 2011. Sellal liikus vaid kuuldusi, et IRL on oma maja maha müünud, aga fakte selle kohta ei leidunud, sest tehing oli registrites teostamata.

20. aprillil 2011 müüs IRL oma Wismari 11 maja täpselt sama summa ehk 9,5 miljoni krooni eest Venemaa ärimehel Anton Soldunovile. Veel nädal hiljem, 28. aprillil proovis Mart Laar valitsuse pressikonverentsil ostja isikut ja summat varjata, aga päeva lõpuks tegi erakond selle ise avalikuks. Mitte ühegi lausega ei rääkinud erakond eelnevalt luhtunud tehingust, mis tõi IRL-ile kopsaka 950 000-kroonise sissetuleku leppetrahvist.

Idaraha Riiki Lubajate skeem

Mäesalu sõnul tasus OÜ Magnon lepingu sõlmimisel septembris 2010 kümnendiku ostuhinnast – 950 000 krooni

müügitehingu.

Kõige teravam küsimus võimalikus juriidilise isiku (keelatud) annetuses on hoopis majandusaasta aruande arvude vastuolulisus. Mitte kuidagi ei õnnestu Mäesalu kirjelduse alusel saada 2011. aasta „muude tulude“ reale summat 417 686 eurot. Aruandes väidetakse leheküljel 11, et maja müügist saadi 607 160 eurot. Sellest tasuti laenukohustus pankadele, mis oli lisa 5 järgi 302 449 eurot. See annab majamüügi puhastuluks (607 160 - 302 449) 304 711 eurot või veelgi vähem, sõltuvalt vahendajate tehingutasudest.

Kui sellele summale lisame OÜ Magnon poolt luhtunud lepingu tõttu tasutud ettemaksu 950 tuhat krooni (60 716 eurot), saame kokku vaid 365 427 eurot.

Mis on see puuduolev „muu tulu“ summas 52 259 eurot?

Tegemist pole ju sugugi väikese rahaga, sest see on rohkem kui neli korda suurem näiteks liikmetasudest saadud summast (12 007 eurot).

Pöördusin selgituse saamiseks IRL-i enda poole. Pressiesindaja Kaido Kukk edastas hoopis teistsuguse tuluarvestamise skeemi. Selles ei mainitud laenu tasumist, vaid võeti müügihinnast maha maja ja maa soetusmaksumus (362 734 €) ning akumuleeritud amortisatsioonikulu (108 569 €) ning saadi maja hetkeväärtuseks 254 165 eurot. See omakorda teeb põhivara müügikasumiks (607 160 - 254 165) 352 995 eurot. Lisades siia OÜ Magnon leppetrahvi, saaksimegi aruandes kirja pandule lähedase summa 413 711 € (aruandes 417 686 €).

Küsisin täiendavalt üle, kas Gerrit Mäesalu eksis Öhtulehele laenutasumisest rääkides, aga jäädi minule saadetud vastuse juurde. Igale raamatupidamisega kokku puu-

IRL-i KAUAAGNE KONTOR: Wismari 11. Maja müügist saadi tegelikult vaid 48 913 € tulu, osahinguga Magnon leppetrahvist aga lausa 60 716 €. Autori foto

28. septembril 2010 sõlmitud võlaõigusliku müügilepinguga osahingult Magnon saadud leppetrahv 10% kokkulepitud müügisummast (mis oli 9,5 miljoni krooni) ehk 950 000 krooni ehk 60 716 eurot (Lisa 6. rida „Saadud ettemaksed“).

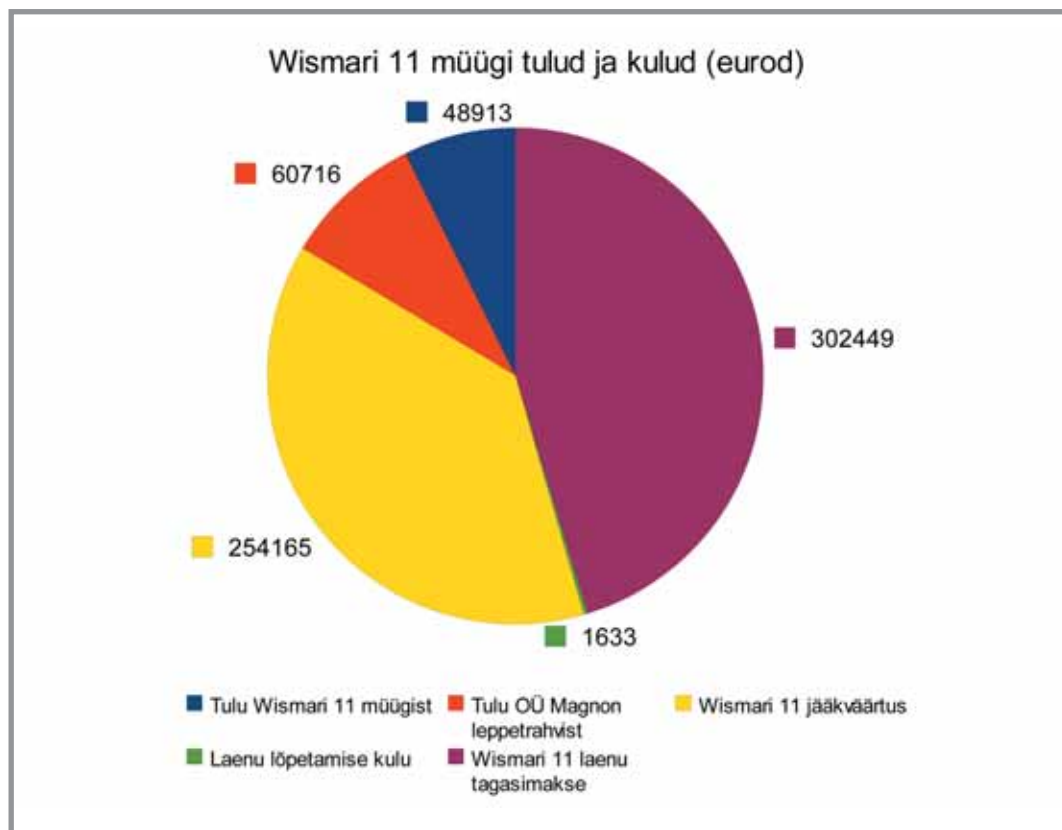
(60 741 eurot). See kirjendati erakonna 2010. aasta aruandes saadud ettemaksena. Reale „muud tulud“ on märgitud vaid 7380 eurot. Meenutuseks, 2011. aasta märtsis olid Riigikogu valimised, kus kampaania eest ta-

Tunnustan Idaraha Riiki Lubajaid (IRL) erakonna rahastamise uudse skeemi leiutamise eest! Nad suutsid ühe majaga teenida tulu kahel korral. Kõik teostati nii, et Riigikogu juures tegutsev erakondade rahastamise järelevalve komisjon midagi ei märganud.

sumiseks kõlbas ka ettemaksuna saadud raha.

Ma läheks isegi kaugemale, kahtlustades, et tegelikku soovi ostmiseks polnudki, oli vaid vajadus legaliseerida erakonnale raha andmine läbi juriidilise isikuga teeseldud

tunud inimesele oleks selge, et nii laenu tasumine kui ka maja jääkväärtus tuleb tulu leidmiseks müügihinnast maha võtta. Kuid erakond on käitunud hämmavalt: kord võetakse maha hetkeväärtus, aga mitte laenu tasumine, ning

Erakond Isamaa ja Res Publica Liit		2011. a. majandusaasta	
Tulemiaruanne (eurodes)		IRL-i tulud majandusaasta aruande järgi.	
	2011	2010	
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	12 007	14 564	
Annetused ja toetused	1 634 547	1 249 662	
Tulu ettevõtlusest	18 599	9 809	
Muud tulud	417 686	7 380	
Kokku tulud	2 082 839	1 281 415	

Öhtulehega suheldes jällegi laenu tasumine, mitte maa ja maja jääkväärtus.

Leppetrahv ületas maja müügist saadud tulu

Isamaa ja Res Publica Liit on siiani esitanud oma majatehingu kohta pooltõdesid. Seda nii lepingute sõlmimise kohta kui ka tehingust saadud tulu arvestamisel.

Kui lähtuda raamatupidamise nõuetest ja võtta müügihinnast maha hetkeväärtus ja laenu tagasimakse, siis saaksime müügituludeks (607 160 - 254 165 - 302 449) 50 546 eurot.

Kõrvutades seda aruandes väidetuga, tuleb küsida, et mis on tegelikult need „muud tulud“ kuni 306 424 euro ulatuses. See on kuni 5,7 miljoni krooni musta raha, mis majamüügitehingu „pesti erakonna jaoks puhtaks“.

Pärast eelnevate arvutuste läbitegemist jõudsin üllatava järelduseni.

IRL teenis OÜ Magnon leppetrahvist rohkem raha (60 716 €), kui saadi maja müügist pärast hetkeväärtuse mahaarvamist ja laenu tasumist (50 546 €). Lisaks veel laenu ennetähtaegse lõpetamise kulu 1633 eurot. Wismari 11 pealt teenis IRL seega 48 913 eurot. Seda on 11 803 eurot vähem kui leppetrahvist.

Tunnustan Idaraha Riiki Lubajaid (IRL) erakonna rahastamise uudse skeemi leiutamise eest! Nad suutsid ühe majaga teenida tulu kahel korral. Kõik

teostati nii, et Riigikogu juures tegutsev erakondade rahastamise järelevalve komisjon midagi ei märganud. Mõõdunud aastal kirjutasin artikli „Ausalt salajased annetused IRL-ile“ sellest, et kolmandik annetustest jäi avalikustamata (Kesknädal 11. mai 2011). Võrdlesin avalikustatud annetusi ja aruandes deklareeritud tulusid ning järeldasin, et avalikustamata annetusi oli 2008. aastal vähemalt 212 292 krooni ja 2009. aastal 681 060 krooni ehk kolmandik IRL-i tuludest neil aastatel.

Nüüd näen, et must raha voolab endiselt erakonda ja muutunud on ainult selle kajastamise rida bilansis.

Sibul (IRL): Ministrite ja riigikogu liikmetega on kokku lepitud

IRL-i riigieelarveline toetus on sellel aastal 1,23 miljonit eurot. Igakuine liikmemaks on töötavatele inimestele 5,24 eurot ning õpilastele ja pensionäridele pisut vähem. „Ministrite ja riigikogu liikmetega on kokku lepitud, et igauks toetab erakonda kuus saja euroga,“ ütles peasekretär Priit Sibul. „See on omavaheline kokkulepe, mida enamasti täidetakse. Sama summa maksab minu mäletamist mööda igakuiselt ka europarlamenti saadik Tunne Kelam.“

EPL 24.05 „Kõigi erakondade parteilased on kõvad annetajad“

Ergma (IRL) : Annetusskeemis osalenud peaksid poliitikast lahkuma

Riigikogu juht Ene Ergma (IRL) leiab, et hämaras annetusskeemis osalenud poliitikud peaksid poliitikast lahkuma, kui uurimine selgitab, et nad on süüdi, kuid sellekohase otsuse peaksid tegema parteid. Vanemate kogu kutsutakse kokku, et lisaks asjata. Ergma ütles Kuku raadiole antud intervjuus, et tema hinnangul tuleks erakondade rahastamise ümber puhkenud skandaali parlamendis arutada ja kokku kutsuda vanemate nõukogu.

(Delfi vahendusel Kuku raadiost)

Omand on isiku võim asja üle

Kauaaegne sundüürnike liikumise aktivist Feja Rääm saatis toimetusele oma mõtteid aprillikuiselt konverentsilt, kus käsitleti omandireformi lõpetamist ja sundüürnike poolt valitsusele kahjunõude esitamist.

FEJA RÄÄM
Eesti Üürnike Liidu liige

Omand on isiku võim asja üle. Isikute suhet asjadega reguleerib asjaõigus ehk omandiõigus. Kõigis õigussüsteemides eksisteerib omand ainult seadustes sätestatud alustel. Kõik õigussüsteemid sisaldavad reegleid, mis piiravad omaniku võimu asja üle. Mandri-Euroopa ehk romaani-germaani õigussüsteemis, kuhu kuulub Eesti Vabariigi õiguskord, samuti ei käsitletud omandit kui absoluutset õigust asja üle.

Tagastatava omandi mõiste

Omandireformi seadustes on tagastatava omandi mõiste ilma õiguse allikata. Sätestades sisuliselt omandi muutmise korda, muudavad omandireformi seadused tagasiulatavalt isiku võimu asja üle. Õiguse kohaldamisel tuleb juhinduda teo toimumise ajal kehtinud seadustest, kuid omandireformi seadustega loodi poliitiliste otsustega toonasele omandile tagasiulatavalt sootuks uus, väljaspool õiguskorda olev asjaõigus. Reform rajati valdavalt suvaõigusele, ja järgnev kujunes võõra vara karistamatuks ümberjagamiseks, kus tuhandete perekondade seaduslikul teel omandatud kodud ja vara jagati ümber teistele isikutele.

Lex rei sitae

Lisaks õiguse allika puudumisele ignoreerivad omandireformi seadused tagastatava omandi muutmisel üldtunnustatud rahvusvahelise eraõiguse nõuet, mille kohaselt asjaõiguse tekkimisel, muutmisel ja lõppemisel kohaldatakse asjade suhtes selle riigi õigust, kus asi asub asjaõiguse tekkimise, muutmise või lõppemise hetkel. Seadus kannab asukohamaa seaduse nime ja on tuntud antiikajast, kandes ladina keeles nime-tust *lex rei sitae*. Omandireformi objektiks olevad asjad asuvad Eesti Vabariigis. Asjaõigusseaduseks selle tagastatava omandi kohta, mida omandireformiga muudeti, oli ja on Balti Eraseadus. Balti Eraseaduse nõuete kohaselt tuli asjaõiguse tekkimise, muutmise ja lõppemise üle otsustamiseks rakendada eranditult nii olevikus kui ka tulevikus vaid Balti Eraseadust. Omandireform ei tunnista aga seda Balti Eraseaduse nõuet.

Balti Eraseadus

Õigusteadeuse termineid kasutades tuleb omandireformi käsitleda kui transgresset kollisiooni nii Eesti õiguskorrale kui ka Mandri-Euroopa õigussüsteemile. Balti Eraseaduse mõistes on Eesti omandireform omandivastane kuritegu, ja mitte ainult.

Balti Eraseaduse mõistes on Eesti omandireform omandivastane kuritegu, ja mitte ainult.

Heauskne valdus

Balti Eraseadus järgis rahvusvaheliselt tunnustatuks kujunenud Saksa tavaõiguses kehtinud põhimõtet, mille kohaselt heausksest valdusest asja naturaalsel kujul välja nõuda pole võimalik. Mõnedel asjaoludel, näiteks kui asi oli eelnevalt olnud omaniku poolt kolmandale isikule vabatahtlikult üle antud ja kolmas isik selle võõrandas, võis vaid nõuda õigust saada rahalist kompensatsiooni tekkinud kahju eest isikult, kellele omanik vahetult asja loovutanud oli. See oli Balti Eraseaduses ka ainus legaalne viis kompensatsiooni saada.

Nõudeõigus

Nõudeõigus oli Balti Eraseadusega ka ajaliselts piiratud. Nõudeõigus vara tagasi saamiseks oli vaid esimese astme omanikul 10 aasta jooksul. Pärjajad võisid küll üle 20 aasta viivitada pärandi vastuvõtmisega, kuid esimese astme omaniku poolt kaotatud vara teise isiku valdusest välja nõuda nad ikkagi ei saanud ja neil polnud õigust isegi mitte rahalist kompensatsiooni küsida. Aegumistähtaja möödumisel kaotas ka esimese astme omanik nõudeõiguse, kui ta polnud seda vara 10 aasta jooksul kasu-

tanud ega hooldanud ja vara oli osutunud tema poolt maha jäetuks, varal oli aga tekkinud uus seaduslik valdaja. Balti Eraseadus ei sätestanud eritingimusi, mille puhul nõudeõigus poleks

aegunud või seda oleks võimalik olnud muul viisil rakendada.

On väidetud, et Balti Eraseaduses järgitakse Rooma õiguse süsteemi, kuid omandi definitsiooni Rooma õigus ei sisaldanud. Keskaegsete õigussüsteemide – Saksi peegli ja lääniõiguse – normidest lähtunud Balti Eraseaduse omapäraks jäi omandi mõiste definitsiooni ühekülgsus, millega säilitati omanikule laialdased subjektiivsed õigused, mida mujal Mandri-Euroopa õigussüsteemis ammu enam ei eksisteerinud, kuid omandireformiga väljuti ka sellest avarast ringist ja muudeti nii endiste omanike kui ka nende pärjajate õigus tagastavale omandile absoluutseks.

Balti erikorra ajast pärineva Balti provintσιαalseadustiku kodifitseerimiseni jõuti 1845. aastal. Balti provintσιαalseadustiku III jao ehk Balti Eraseaduse

(BES) kodifitseeris Friedrich Georg von Bunge alles 1865. aastaks. Töötades aastatel 1856–1864 Imperaatori kantsleli II osakonnas, ei muutnud ta seadusepügalaid, vaid ainult süstematiseeris ja nummerdas need sajandeid kehtinud kujul.

Balti Eraseaduse originaaltekst on saksa keeles. Eesti Vabariigi kohtutes kasutati saksa keelset originaalteksti. Venekeelne tõlge valmis Modest Koroffi juhatusel ja oli venestusajal ametliku tekstina kasutuses, kuigi saksakeelne tekst oli täpsem.

Eestis ei suudetud poliitiliselt kokku leppida

Eesti erakondade vahel poliitilist kokkulepet omandireformi käigus eluruumide ümberjagamiseks ei ole olnud. See on üheselt nähtav Riigikogus toimunud hääletustulemustest. Eesti Keskerakond hääletas omandireformi kavandajate transgressetele kollisioonidele järjekindlalt vastu.

Kus on eraomandus, kus kõike mõõdetakse rahaga, seal on küll kunagi vaevalt võimalik riigiasjade õige ja edukas lahendamine.

(Thomas Morus, Utopia, 1518)

KARL LUST
Tartu, SDE

Kogu läänemaailma poliitilise arengu otsustav hetk olevat krediitkriisi ülekasvamise usukriisiks, mille algus oli 16. sajandi Inglismaal. Nälg distsiplineerivat inimesi, reeglitele mitteallujat ähvardab näljasurm (H. Pajula, PM 18.04). Abdul Turay tunnustab Eestit äärmusliku Austria majanduskoolkonna lemmikuna, kelle meelest Suurbritannia oli lausa täiuslik, kui laskis alamatel Indias ja Iirimaal 19. sajandi keskel massiliselt nälga surra (PM 04.04).

Jäetakse ütlemata, et Indias hävitati iidne tootmisviis ja Iiri elanikkond kahanes enam kui kaks korda. Samal ajal jõudis Karl Marx Londonis järeldusele, et ka kapitalismile tuleb ükskord lõpp.

Poliitika tarbetus tulevikus,

mida Hardo Pajula ja Austria koolkond loodavad, on ilmselt utopia. Kapitalism loob uued lahendamatud vastuolud ja juba Th. Hobbes mõistis, et inimesed ei lepi võõra tahte ja näljaga ilma vägivalleta. Hobbes koges Inglise kodanliku revolutsiooni-kodusõjas (1642–1649) surmahirmu, sest käis „kõigi sõda kõikide vastu“. Elu säilitamise ainsa vahendina soovis ta ajutist „ühiskondlikku kokkulepet“ diktatuurliku riigimonstrumi Leviathani loomiseks, mis julmade seadustega muudaks inimesed orjadeks. Tudorite absolutism (1485–1603) ja Oliver Cromwelli sõjaväeline diktatuur olid selle kinnituseks Inglismaal.

H. Pajula parastab laisku, kes piitsa said ja kõrva kaotasid, julgemata rääkida, et töötud peksti veriseks, neid kõrvetati tulise rauaga ja lõpuks hukati. Elatusvahenditeta inimesed olid sunnitud toitu varastama ja selle eest poodi Henry VIII valitsemisajal 2,5 miljonist alammast 72000. Nende elu polnud pennigi väärt. Kapitalistlik akumulatsioon seisneb tööandja rikastumises töövõtja madala palga arvel, mida meil E. Savisaare valitsuse lange-mise järel laialt praktiseeritakse. Seetõttu annab just streik raha

juurde ja sunnib ettevõtjat tootmist pidevalt edasi arendama. 16. sajandi Inglismaa manufaktuuri tööliste maksimumpalgaks oli kehtestatud 4 penni päevas, sunnitööliste ülalpidamiskulud vanglarežiimiga „töömajas“ olid üks penn päevas, samas kui piitsaga üle-vaataja sai 12 penni. Kapitalism tõi kiidetud kasumiha vaid kodanlastele, rahvas läks tööga iga päev vaesemaks nii linnas kui ka maal, „hindade revolutsiooniga“ koguni kolm korda. Talupoegade maata jätmise põhjustas Inglismaal meeletu tööpuuduse, mis hoidis ka palgad madalal. Inglismaa pidi riigina omadega toimetulekuks alustama Hispaania kulla- ja hõbedalae-vade kaaperdamist ning muutma pool maailma oma kolooniateks, alustades tapatalgutega Iiri- ja Šotimaal ning edendades tulusat orjakaubandust. Meile on toonud rikaste madal maksustamine kõigi inimeste kodukulude kasvu 14% võrra.

Protestantism lõi uue inimese

Ja alles siis said võimalikuks tehased ja raudteed, revolutsioonid ja demokraatia, nationalism ja maailmasõjad, teadus ja ökokatastroof. Keskaja inimene oli esmalt kogukonna liige ning alles siis

Ka Eesti küla on tühjaks tehtud. David Hume (1711–1776) märkis, et eraomand ei teki ainult tööst ja kokkuhoiust, vaid ka röövimisest, vargusest ja kuriteost. Meil Eestis toimunud ärastamine oli nii julmalt ülekohtune, et isegi põhiseadus ei julge eraomandit pühaks kuulutada.

mõistuse ja vaba tahtega persoon, usutavasti loodud Jumala näo järgi. Kui me paljastame lahkunu juures pea ja jätame teistele musta pori näkku pildumata, austame Jumala kuju inimeses.

Katoliiklased pidasid inimest ja Jumalat sarnasteks, samal ajal kui protestantide meelest olid nad ühismõõdutud. Inimese mõistust ja tahet peeti täiesti rikutuks ning kõik usupuhas-tajad olid ühel meelel, et inimene on päästmatu patuspüherdaja. Lunastus on kingitud üksikutele, millest võis Calvini arvates märku anda maine edu ja rikkus.

Kodanlik moraal paneb inimese oma ligimese õnnetusega leppima, sellest rõõmugi tundma, kuna kõik on ise oma hädades süüdi. Seetõttu ei hakata ka valima inimväärselt elu taotlevat erakonda või presidenti. Kirikus keelati

Õnn ja

LÕPUKS OMETI: Õpetajate asunud – mis sest, et viimaste

kellad, kunst ja mõnel pool koguni ka laulud.

Et rahvast hirmu all hoida, peeti Genfis vajalikuks inimest jälitada ööpäev läbi ka tema koduses elus. Näiteks ei tohtinud kleit olla lubatust pikem ega lühem, ammugi mitte värviline, toit ja jook olid normeeritud ning maiustused keelatud. Kontrolliti riietusesemete arvu, raamatuid ja kirjavahetust; naabrid jälgisid, et keegi ei naeraks ega lahutaks meelt.

Vabakogudusliku Ameerika elu on tänini ülereguleeritud.

Kapitalism pidi algama esialgse akumulatsiooniga (Adam Smithi „previous accumulation“), mis andis omandi vähestele ja jättis valdava osa rahvast elatusvahenditeta. Jätame kõrvale sõjad ja asumaade paljaksriisumise ning vaatame „tarastamist“, mis kõige reljeefsemalt toimus Inglismaal 15.–18. sajandil. Seadusevastasel anastati kogukonna ühismaad, sh mets,

a nälg

sellekevadised streigid näitasid, et ka eestlased on enda õiguste eest võitlema Euroopas.

Foto: Indrek Veiserik

karja- ja heinamaa, ning väike-
talupojad laostusid või aeti
vägivallaga oma majapidam-
istest minema.

Ükski kuningas sellele piiri
panna ei suutnud. Kirikule
kuulus kolmandik maadest,

Kuningas andis enne hukka-
mist armu: suurmelh raiuti
vaid pea maha.

Et inimene saaks elada
õnneliku ja vooresliku elu,
peab riik hoolitsema alamate

kaotada rahva ootus paremale
tulevikule, samal ajal kui sel-
listes mittekristlikes riikides
nagu Põhjaamaad valitseb
peaaegu maine paradüüs.
Kapitalismi kuriteod pole ise-
enesest paremad kommunismi
omadest ja ükski „-ism“ ei
õigusta roimast. Isegi mitte
egoism. Kapitalismi sündi
näinud Th. Morus pidas
Platonit eeskujuks, võttes
õigeks kaotada isiklik ja era-
omand kui kõige kurja juur.
K. Marx soovis seda positiiv-
selt kaotada (*Aufhebung*), et
inimene kapitali orjastamisest
vabastada ja õnnelikuks muu-
ta. Seda aga võib saavutada ka
progressiivse tulumaksu abil.

Šokkidega laastatud Eestimaa päästaks ainult kesktee

Kesktee oleks eelpoolmaini-
tud äärmustest kõrgemal.
Edukad majandusinimesed ei
taha maksuvabalt ehk tasuta
kasutada ainult majandus-
likku kapitali, vaid ka muud
ühiskonna ühisvara, nagu
näiteks tööjõudu. Tarbimispeo
jätkamiseks on alati vaesemad
ohvriks toodud. Eestis mak-
stav toimetulekutoetus 76 eurot
ja 70 senti, 19-eurone laste-
toetus või inimese (Kert
Kesküla) mõrv 300 euro pärast
näitavad, kui odavaks on inimene
Eestis muutunud; seda ka iseenda
silms. Kui sotsiaalse kaitse kulud on üle
seitsme korra madalamad
Euroopa Liidu keskmisest,
pole imestada, et 71 riigi
elanikud on meist õnneli-
kumad. Kapitalistlik vabadus on
enamikule vabadus elatus-
vahenditest ja orjus töövõt-
jana. See on vabadus vabadu-
sest. Elu ja vabadust väärivad
vaid need, kes neid pidevalt
kätte võitma peavad, kirjutas
J. W. Goethe („Faust“).

Streigid näitasid, et eestlased
on võitluse teele asunud, mis
sest, et viimastena Euroopas.

**Eestis makstav toimetulekutoetus
76 eurot ja 70 senti, 19-eurone
lastetoetus või inimese (Kert
Kesküla) mõrv 300 euro pärast
näitavad, kui odavaks on inimene
Eestis muutunud; seda ka iseenda
silms.**

mille reformatsioon ärastas
ülilikutele. Inglise kuninga lord-
kantsler Thomas Morus nägi
ka tekkiva kapitalismi katast-
roofilist külge. Kaks-kolm
karjust asendasid kümneid ja
sadu maaharijaid, omakorda
vähenes leivavilja tootmine ja
tekkis hiiglaslik tööpuudus.
„Atra hoidis omaniku asemel
palgaline,“ öeldi ühes doku-
mendis.

Ka Eesti küla on tühjaks
tehtud. David Hume
(1711–1776) märkis, et era-
omand ei teki ainult tööst ja
kokkuhoiust, vaid ka röövi-
misest, vargusest ja kuriteost.
Meil Eestis toimunud ärasta-
mine oli nii julmalt ülekohtu-
ne, et isegi põhiseadus ei julge
eraomandit pühaks kuulutada.

materiaalse heaolu eest –
nõnda õpetas katoliku kiriku
suurim autoriteet Aquino
Thomas.

Austria majanduskoolkonna
tähtsaima esindaja Friedrich
August Hayeki arvates on
majanduse riiklik reguleeri-
mine „tee pärisorjusse“ ja
viletsusse (1944) ja probleeme
lahendab kriis. Tema sai 1974.
aastal Nobeli preemia.

Üldise arusaama järgi töid
kriisid kaasa näiteks kolm
Vene revolutsiooni ja kommu-
nismi ning Euroopa fašismi
ja autokraatia, mille sarnast
juba Th. Hobbes vajalikuks
pidas. Esmaste eluvajaduste
rahuldamiseta pole elu üldse
võimalik ja ülejäänud siinilmas
on olnud vaid vahend selle
saavutamiseks. USA-s peavad
kõik usklikud olema. Nüüd on
sealrikkad ja ahned nõus maha
salgama oma usu, Piibli ja
Jumala ning pooldama Mitt
Romneyt, et säilitada oma
üliskasumeid ja lasta vaesema-
tel vabalt hukkuda. Viimane
on ainus vabadus, mida kapita-
lism suudab kõigile tagada.
Mitt Romney on mormoon,
kelle kirik toetub Joseph
Smithi (1804–1844) nägemus-
tele, mis võivad kristlastele
tunduda lausa usu karikatuu-
rina. H. Pajula viitab usukrii-
sist kirjutades ilmselt soovile
turg jumalaks kuulutada ning

Priit Toobal: Miks Suure-Jaani Vares on ohtlikum Vene kotkast?

Keskerakonna büroos 29. mail toimunud pressikonverentsil kiitis Keskerakonna peasekretär Priit Toobal peaminister Andrus Ansipit, kelle sõnul kuuluvad kaitsepolitsei kõiki telefonikõnesid pealt. Kuna peaminister tunnistas põhiseaduslike normide rikkumist riiklike struktuuride poolt, peaksid Toobali sõnul sellises olukorras ametist lahkuma nii kaitsepolitsei juht Raivo Aegi kui ka riigi peaprokurör Norman Aas.

Kui aga Aegi ja Aasa ei suudeta maha võtta, siis peaks tagasi astuma kogu Andrus Ansipi valitsus, ütles Keskerakonna peasekretär.

Kesknädal avaldab Priit Toobali avalduse muutmata kujul:

Peaminister Ansipi 28. mai k.a. avaldus sellest, et kõik suuremate ettevõtete ning erakondade juhid peavad eeldama, et nende telefone kuulatakse pealt, on sisuliselt teade riikluse alustalade vastu suunatud kuriteost, millele pole seni millegipärast reageerinud kohus ega prokuratuur.

Valitsuse julgeolekukomisjoni liikme, peaminister Ansipi kuriteoteatele vastas vaid Kaitsepolitsei ameti pressiesindaja Harrys Puusepp, et sellel ametil pole vastavaid võimekusi. Lükkamata isegi ümber kahtlust, et eriteenistus on ebaseaduslikult jälginud ka valitsuserakonna juhtpoliitiku.

Keskerakonna poolt tervitan peaministri eilset avaldust. Keskerakond on juba aastaid rääkinud poliitilisest kaitsepolitseist ja prokuratuurist ning meil on heameel, et riigi üks enim informeeritud kodanikke, valitsuse julgeolekukomisjoni liige, on seda nüüd samuti avalikult tunnistanud. Reformierakonnas asetub Ansip sellest juba varem rääkinud ausate ja asjatundvate poliitikute ritta koos Rait Maruste, Igor Gräzini ning Jaanus Rahumägaiga.

Kui veel mõne kuu eest nägi peaminister suurt põhiseaduse riivet selles, kui ühe poliitiku kirjavahetus on sattunud teise erakonna valdusse, siis nüüd räägib ta ja märksa laiaulatuslikumast põhiseaduslike normide rikkumisest lausa riiklike struktuuride poolt.

Nüüd on käes hetk, kus täitevvõim peab põhiseadusliku korra tagamiseks tagandama kaitsepolitsei juhi Raivo Aegi ja peaprokuröri Norman Aasa, kes ebaseadusliku üleüldise pealtkuulamise eest otseselt vastutavad.

Kui Ansipi valitsus ei suuda riigis kehtestada demokraatlikku kontrolli poliitilist võimu kontrollivate eriteenistuste üle, siis tuleb tagandada Ansipi valitsus. Mõõdunud reedel lisandus peaministripartei kohale kogunenud rümpilvedesse päikesiir mulle esitatud kahtlustusena, et justkui oleksin mina võltsinud kolme suurejaanilase poolt Keskerakonnale tehtud annetuste dokumente.

Kolmest kaks kinnitavad siiski jätkuvalt, et nemad on need annetused erakonnale teinud, ja mingit probleemi sellega pole. Kolmas sponsor, Uno Vares, väidab aga alles nüüd, et pole Keskerakonnale midagi annetanud.

See endine miilits ja politseinik on aknaaluse riigikogulase Kalle Laaneti kamraad, Eesti Politsei Spordiliidu asepresident (presidendiks on Laanet). Lasin Vares lahti parteitöölt (ta oli Keskerakonna Viljandimaa koordinaator) ja lahti sai ta ka Suure-Jaani gümnaasiumi spordisaali juhataja ametist (kuuldavasti ei saanud ta ka seal lihtsalt tööga hakkama). Kurb, aga juhtub. Mis ei peaks olema siiski aluseks viimale minu vastu ega valetamise õigustuseks.

Kaitsepolitseis käis Vares juba paar kuud tagasi, tema annetused olid tehtud juba üle aasta tagasi ning need olid erakonna avalikes valimiskulude aruannetes ja annetusteregistris sendipealt kajastatud. Ning see oli ka härra Varesse hästi teada. Millegipärast tegi prokuratuur selle loo avalikuks aga just nüüd, kui Reformierakonda oli rabanud annetuskandaal.

Pangem tähele, et tavaliselt õiguskaitseseorganisatsioonide poolt mänglevat manipuleeritava meedia suhtumises on märgatavaid erinevusi Keskerakonnale ja Reformierakonnale tehtud annetuste kajastamisel.

tamisel.

Kui Reformierakonna puhul veeretatakse süüd Meikari kui varjatud annetuste paljastaja suunas (seda näitab muu hulgas skandaali ristimine *Silvergate*'iks, mitte aga *Kristengate*'iks ega *Andrusgate*'iks), siis Keskerakonna puhul rünnatakse just annetuste vormistajat.

Kui varjatud annetuste asjas tahetakse hirmsasti süüdistada Keskerakonna peasekretäri Toobalit, siis tuleb süüdistada vähemalt ka Reformierakonna endist peasekretäri Michalit. Samas prokuratuur ei kiirusta Michali ülekuulamist. Muide, ka tema kodu pole läbi otsitud ning ka Reformierakonna peakorterit läbiotsimine toimus pärast kolmepäevast etteteatamist. Rääkimata AK erisaadetest ja muust taolisest. Teteate küll, millest jutt. Mina ei soovi, et poliitiline politsei otsiks läbi Michali või mistahes teise partei peasekretäri kodu. Ma tahan, et kapo ja prokuratuur tunnustaksid, et nad on teinud vea, sekkudes poliitikasse.

Veelgi enam. Meikari loo puhul on ajakirjandus sisuliselt maha vaikinud peamise – raha päritolu. On küll räägitud julgeolekuriskist, kuid mitte sellest, et Meikar ei eita raha päritolu seost Gazpromi ja Vene luurega.

25. mai Õhtuleht kirjutab sõna-sõnalt järgmist: „Skeem oli selline, et esmalt tõi tundmatu sularaha erakonna kontorisse. „Kes antud juhul tõi, ma ei tea,“ lausub Meikar. Põhimõtteliselt võib see ju siis olla kas või Vene luure, Gazprom või ükskõik kes? „Ma ei tea,“ lausub Meikar vaid.“

SELGITUSED: Keskerakonna poolt andsid pressikonverentsi peasekretär Priit Toobal (paremal) ja Haapsalu volikogu esimees Jaanus Karilaid. Foto: Urmi Reinde

On tähelepanuväärne, kuidas ka õiguskaitseseorganisatsioonid ei püüagi tuvastada raha päritolu, vaid keskenduvad küsimusele, kes selle parteidele edasi andis. Jahitakse kullereid, mitte tegelikke sullereid ehk musta raha allikaid.

Muidugi pole mulle esitatud ametlik kahtlustus ühe suurejaanilase annetuse suhtes ligilähedasteltki samas kaalukategoorias nende varjudega, mis saadavad sotsiaaldemokraatide valimiskassat täitnud perekond Ossinovskite raha pärinemist Vene transiidiahelast. Aga sotside Vene raha oli vähemalt osaliselt ametlikult deklareeritud.

Opositsiooniparteide rahaskandaalikesed ei kannakuidagi välja võrdlust Reformierakonna endist peasekretäri, tänast justiitsministrit Kristen Michalit ja IRL-i endist peasekretäri, tänast sise-
ministrit Ken-Marti Vaherit varjutavate kahtlustustega Vene eriteenistuste, sealse gaasimonopoli ja maffia raha süsteemsest pumpamisest Eesti parteipoliitikasse. Nende haldusalas toimuv on omandanud ilmselged organiseeritud kuritegevuse tunnused, mille kaasosalisteks on ka valitsusparteid.

Seepärast teatan, et Eesti erakondade usaldusväärsuse drastilise erosiooni peatamiseks olen mina (ja ilmselt ka Indrek Saar) valmis endale võtma kohe poliitilise vastutuse, kui seda teevad ka Kristen Michal ja Ken-Marti Vaher. Astun tagasi, kui seda teevad ka valitsusparteilased.

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Eesti suurim julgeolekurisk – sündimata lapsed

22. mai õhtul, lõpetades Eesti Televisioonis kapo-teemalist saadet „Vabariigi kodanikud“, ütles saatejuht Arne Rannamäe, et Eesti kõige suurem julgeolekuohu on madal sündivus. Kuidas siis sellega on? Aprillis registreeriti Eesti perekonnaseisuasutustes ühtekokku 1052 sündi, suri aga 1313 inimest. Täheandab, 261 suri rohkem kui sündis.

Tühjad hällid – valus probleem juba EW-s.

Täheandab, väikse arvutuse kohaselt, aastas sureks 3132 inimest rohkem kui sünniks, ehk iive oleks üle miinus kolme tuhande. Edasi – mäletamist mõõda oli samasugune iibelangus ka 1990. aastate algul, riigikorra vahetumise aegu. Neid ammuseid aegu nimetame täna vaesteks vabariigi algusaastateks. Aga kuhu me siis 20 aastaga, kõvasti tööd rüüades ja oma riiki üles ehitades, jõudnud oleme? Sinnaama kohta tagasi!

Aprillis sündis Eestis ka 102 last vähem kui märtsis. See omakorda täheandab, et kui igas kuus sünnib üle saja lapse vähem, siis aastas tuleb kaotuseks vähemalt 1224 last. Kui nii hakkab juhtuma iga kuu – aga just seda viimased rahvastikku puudutavad ennustused väidavad –, siis peaksime rahastamise, prokuratuuri, kapo, kohtute, kriminaalajade ja kokkuleppemenetluste asemel rääkima hoopis rohkem sellest, kuidas poliitikud saaksid suurendada meie inimeste heaolu, nii et lapsed Eestimaal taas sündima hakkaksid. Ilusat suve kõigile!

Televaatajanna Järvamaalt
(autor toimetusele teada)

Erakondade rahastamisest

Taas on erakondade rahastamise probleemid tõusnud Eesti elu haripunkti. Kui laiemalt meelde tuletada, siis meie ühiskond on ju taasiseisvumise algusest peale üles ehitatud vaid suurele sponsorite, toetajate, annetajate otsimisele. Kõikvõimalikele lantimistele-kerjamistele – olgu siis vaja tubli sportlane võistlustele saata või uus raamat välja anda.

Selline ju ongi paremliberaalse majandusmudeli olemus! Ühtse kõrgema tulumaksutamise asemel püütakse ühiskonda aidata annetuste ja toetustega rikkamalt elanikkonnalt. Eeliseks vist peetakse annetuse võimalikkust taotleja meeldivuse või ka näiteks lojaalsuse järgi.

Kui sportlastele või raamatutrukkimiseks sponsorite otsimine on kahtlemata positiivne nähtus, siis valimiskampaaniate heaks rahaga toetajate otsimise pilt enam nii roosiline ei ole – siia on sisse kodeeritud lugematu hulk konflikte. Vist oli see Kivirähk, kes ütles hiljuti „Uudis+“ saates, et ju ka Villu Reiljan tegeles vaid erakonnale sponsorite otsimisega – enda taskusse kogumiseks ka kopikavõrragi polnud ta huvitatud. Sellesarnaseid näiteid võib leida palju. Agakonfliktosüsteemis, ja konkurendid on varmad seda vastastikku ärapanemiseks ära kasutama. Erakondade rahastamisest ja mõeldudutute valimiskampaaniate korraldamisest on saanud omaette raharaiskamise-võidujooks: mida rohkem, seda uhkem, ja küll ma konkurendile juba ärapanijat mängin! Samas on teada, milliste erakondade sponseerijate seas on rohkem suurimaid oligarhe. Teisalt ei

pole saladus ka see, kuidas opositsiooni toetavaid ärimehi võimude poolt taga kiusatakse ja ahistatakse.

Kes keelaks meil valimiskampaaniaid tagasihoidlikumalt teha? Ega keegi, kui vaid meie üliõhuke (e-)riik suudaks õiglasel seadusel paika panna. Ja üldse: miks peaksime mängima rahaga – selle suurima kurja juurega, kui on

aga raha ohjeldamatu raiskamise jätkub.

Samuti võiks iga valija postkasti potsatada ühtse formaadiga või võrdse hinnaga valimisreklaam. Ja ongi kõik. Aga välireklaami ja postkasti reklaami maksumus pidada kinni riigi poolt erakondade eraldatavast rahast. Kohtumised valijatega võiksid aga toimuda vaid liikmemaksumustest laekunud rahade eest.

Kes sente ei kogu, see eurosid ei näe.

võimalik teha valimiskampaaniat ka rahata?! Näiteks, avalik-õiguslik ETV on ju niigi maksumaksja rahadega kinni makstud – miks ei võiks anda igale erakonnale ja kandideerijale võrdväärne eetriaeg, et need saaks ennast valijaile tutvustada? Sama peaks kehtima ka Rahvusringhäälingu raadiosaadete kohta.

Ka välireklaami suhtes kehtigu kindlad ja võrdsed mängureeglid. Praegu on nii, et kes priskema rahakotiga, see riputab oma pildi kasvõi üle pilvelõhkuja seina või veab pilditreilereid kõik (tühjad) külatänavad täis. Sellise reklaami kasutegur on suur 0.

Kas arvate, et sellise mängureegli järgi jääksid meil 101 sinna mäe peale valimata? Mitte sanna poolegi! Usun, et nende kvaliteet saaks isegi parem.

Kuna rikkal inimesel alati jääb vaba raha üle, siis on kaks mõistlikku võimalust: kas koormame heal majanduslikul järjel kodanikke Euroopa eeskujul astmelise tulumaksuga või annetavad nad need oma vabad rahad Eesti nälgivatele lastele. Põhimõtteliselt on mõlemad variandid sarnased.

Udo Knaps, Märjamaa, Rapla maakond

Teate

Eesti Kodukaitse Ajaloo Selts koostöös Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti, Tallinna Kesklinna Valitsuse, Tallinna Spordi- ja Noorsooameti ning Tallinna Muinistalvitse Ametiga korraldasid 15. mail, Tallinna päeval teatejooksu „Toompea 18.45“, millega tähistati Eesti Kodukaitse moodustamise aastapäeva.

AADU JÕGIAAS
Eesti Kodukaitse Ajaloo Seltsi juhatuse liige

Sel päeval möödus

22 aastat murrangulistest sündmustest, kus Toompeale Interinde miitingule kogunenud üleskõetud ja raevunud interindelased mürdsid Toompea lossi sisehoovi eesmärgiga kukutada alles mõned kuud ametis olnud ja riiki iseseisvumisele suunama hakanud valitsus. Halvema hoidis ära tolleage peaministri Edgar Savisaare raadiopöördumine, mille peale Toompeale appi rutanud tallinlased ja ümberkaudsete piirkondade elanikud sundisid määratsejad taltuma ning lossi sisehoovist ja lossiesiselt platsilt lahkuma. Õõsel kell kolm võttis Eesti Vabariigi valitsus vastu otsuse luua kodu, rahu ja ühiskondliku korra ning kodanike turvalisuse tagamiseks Eesti Kodukaitse organisatsioon.

Nende sündmuste

meenutamiseks hakati alates 1993. aastast korraldama teatejooksu „Toompea 18.45“. Kahjuks katkes see tava peale Kodukaitse organisatsiooni tegevuse lõpetamist 1996. aastal. Tänavu traditsioon taastati. Vaatamata jahedale ilmale saa-

Variser Ilves, mine küsi Mikseri käest!

Olen hämmastunud. President Ilves, Ärma-skandaalide keskne kuju, teatas järsku, et "topeltmoraali taunimine on meie kohus". Parteide väidetavat varjatud rahastamise skeemi tulevat uurida, demokraatia tervise huvides tuleb välja selgitada, kas varjatud rahastamise sündmused aset leidsid. Olen tõepoolest segaduses, kuna pöördusin Ilvese poole pärast seda, kui kuulsin, et sotside vana esimehe Ilvese vana protežee, sotside uus esimees Sven Mikser viskas valimiskampaania ajal parteikassasse 9000 eurot. Tohoo tont! Kindlasti oli see uudis. Ometi ükski ajakirjanik ei tõstatanud küsimust, kuivõrd realistlik stsenarium see siis oli. Paljude teiste annetajate puhul teistest erakondadest on tõstatatud kahtlusi, Mikseri puhul mitte. Sotside ootamatutele rahallikatele jälile saada pole kuigi keeruline. Ossinovskite sajad tuhanded tunduvad olevat jäämäe veepealne osa. Lihtne googeldamine näitab, et Äripäev ise nimetab Ossinovskid miljardär Mordašovi ja transiidärimehe, miljardär Filatovi kannupoisteks (Äripäev, 21.12.2006). Kõigest viis aastat tagasi olid sidemed Filatoviga Äripäeva jaoks saatanast. Kui aga Ilvese partei Mordašovi, Mahmudovi ja Filatovi kannupoistega kokku heidab, siis on kõik kõige paremas korras nagu Norras. Kõigest viis aastat tagasi tõstis Kaitsepolitsei ja Teabeamet põrgulärmi, väites, et Mordašov ja Filatov kujutavad endast julgeolekuriski. Nüüd, kui nende kannupoistid õige partei taha hüppasid, siis selgub, et pole enam mingit ohtu, ja üldse pole ajakirjandusel sotsidele enam ühtegi küsimust, Ilvesest rääkimata.

Ilves, äkki kutsud Sveni ikka vaibale? Topeltmoraali taunimine on ju meie kohus!

Max Kauri blogist

Lähiajalugugi kordub ikka

Kui hümni laulmise asemel oleks MTÜ Vaba Isamaaline Kodanik kokkutulekut alustatud näiteks loosungite loomise, üksteisel kätest kinnihoidmise ja ülakehade õõstamisega, arvatavasti ei läheks siis see uus "isamaaline" organisatsioon sisetülde, võimuvõitluse, vastastikuste väljaviskamiste jms tagajärjel hingusele nagu omal ajal varisesid kokku Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei või mokalaadana oma eksistentsi lõpetanud Eesti Kongress.

Mart Niklus, Tartu

Mälestuskild Riigikogu avatud uste päevast

Arstiabi raskesti kättesaadavuse pärast kibestunud meesterahvas küsis: "Hr. peaminister, kas Te selgitaksite, kuidas pääseks inimene Teie arstist abikaasa või tütre vastuvõtule, et end n.õ. missioonitundest Eestis ravida?" Ansip vastas naerulnõõl: "Vaevalt, et Teie tahate pääseda minu abikaasa vastuvõtule – ta on nimelt günekoloog." Kuna Kanal 2 oma õhtuses „Reporteris“ valis edastamiseks vaid selle lõigu, ei tea, kas sisulist vastust ka järgnes. Tegelikult piisas sellestki. Kui peaminister esines oma ammutuntud arrogantsuses, siis tõeliselt muljetavaldav oli muu – tema sõnade peale saalist kostev vaimustatud aplaus. Ikka samas vaimus – kui sind mõnitatakse, siis vaiki, tõsta käed üles või aplodeeri. Siinkohal meenusid ühe Saksa hallipäise professori paari aasta tagused sõnad: "Meile siitpoolt vaadates paistab Eesti olevat otsekui mingi kummaline väikeriik, kus kõik juudid on hakanud armastama Hitlerit."

Anti Nats, Harjumaa

Kriminaalne Eesti

Sellisest Eestist ära – Ville Arike niisuguse mõtlemapaneva kirjutise, milles taunitakse seadusandluse puudujäke kuritegevuse ohjeldamisel, avaldas 14. mai Õhtuleht. Kes peaks kuritegevust ohjeldama, kui isegi valitsuse tasandil kasutatakse mustalt saadud raha oma tegevuse finantseerimiseks?

Selles küsimuses puhkenud skandaal ilmselt lõpeb, nagu alati, JOKK-skeemiga. Kui aga Reformierakond pole võimeline rahastamis-skandaali kinni määtsima, siis oleks presidendil õige aeg rahva usalduse kaotanud valitsus laiali saata ja välja kuulutada Riigikogu ennetähtaegsed valimised.

Rahvas on nõrindud. Kehtiv kriminaalseadustik on puudulik, võimaldades advokaatidel kohtus oma kaitsealustele leebed karistused välja pressida. Pahatihti ongi kohtuotsused sümboolsed ega hoiu ära sama isiku järgnevaid õigusrikkumisi. Näiteks kodutud pätid rikuvadki nimme seadusi, et pääseda vanglasse, kus neile on loodud lausa sanatooriumiga võrdsed olmetingimused. Kriminaalseadustik vajab kiiresti nüüdisajastamist. Seadus peab olema konkreetne ja välis-tama igasuguse JOKK-skeemitamise. Kuidas mujal Euroopas on korda rohkem? Näiteks Hollandis saadeti Läti pedofiil 18 aastaks trel-lide taha. Meil ei saa sellist karistust isegi tahtliku tapmise eest.

Seadusandjatel on, mille üle sügavalt juurelda.

Elmar Hollmann.
Kärdla, Hiiu maakond

Paf-pallimäng

24. mail toimusid Tallinnas Vabaduse väljakul kaasa-haaravad paf-pallimängud laulja Ott Leplandi toetuseks Eurovisioonil. Vastamisi olid sellised meeskonnad nagu Tallinna Tehnikaülikool ja Tallinna Ülikool, Sky Plus ja Kanal 2 ning kesknõrte võistkond ja noorsotside oma.

Paf-pall on lõbus jalgpalli-mäng, kus võistleja ülakeha on ümbritsetud täispuhutava plastpalliga. Mängijate kokkupõrge tähendab tavajuhul ühe või mõlema mängija õhulendu, mis tänu kaitsvale pallümbri-sele on täiesti ohutu. Paf-palli võistkonda kuulub kuus mängijat, mängul on kaks poolaega ning poolaeg kestab 12,5 minutit.

Esimesel poolajal kohanesid kesknõrde suurte pallidega kiiresti ning vaheajaks oldi skooritud suurepäraselt 8 väravat sotside mitte ühegi värava

Jooksuga meenutati Interrinde lõplikku murdmist

bus võistlusele enamik varem registreerunud osavõtjaid. Jooksuvõistluse avasid Kesklinna vanema asetäitja Raivo Raave ja kolonel Henn Karits, kes andis edasi Kodukaitse esimese juhi Andrus Ööveli tervituse. Seejärel kuulati tollase peaministri Edgar Savisaare ajalukku läinud raadio-pöördumist. „Ülemnõukogu ja EV Valitsus kutsuvad rahvast valitsushoone kaitsele Toompeale. Interrinde ja Töökollektiivide Ühendnõukogu jõugud on Toompea lossi sisse piiranud ja seda rünnatakse. Kordan: Toompead rünnatakse. Toimub riigipööre, riigipöördekatse nii Tallinnas kui ka paralleelselt Riias seaduslikult valitud võimu kukutamiseks. Me kutsume üles Rahvarinnet, me kutsume üles Töökollektiivide Liitu, kutsume üles Kodanike Komiteesid, kõiki uuendusmeelseid jõude Toompeale. Kordan: EV Ülemnõukogu ja EV Valitsus kutsuvad rahvast valitsushoone kaitsele Toompeale. Meid rünnatakse!“ teatas Savisaar tol korral.

Munitsipaalpolitsei Ameti juhataja

Monica Rand laskis seejärel meeste jooksuks stardipaugu ja viis minutit hiljem lähetati rajale naisjooksjad. Võistlustrass oli linnajooksuks huvitav ja samas raske. Esimene etapp algas Kiek in de Kõki juurest mööda Falgi teed kuni Šnelli tiigini, teine vahetus jooksis paralleelselt tiigiga ja kolmas etapp kulges Šnelli tiigi lõpust mööda Nunne tänavat Pika jala tõusuni. Kõige raskem, ca 700 meetrit pikk ja Toompeale suunduv teelõik sai osaks „ankrumees-

TEATEJOOKS: Erukolonel Henn Karits (vasakul koos Tallinna Kesklinna aselinnasavanema Raivo Raavega) annab teatejooksu õnnelikele võitjatele üle rändkarika. Ülal rivistushetk enne jooksu algust.

Fotod: Aadu Jõgi

tele“. Nead jooksid mööda Pika jala tõusu Lossi platsile ja finišeerusid Komandandi teel.

Naistest võitis esikoha Politsei- ja Piirivalvemeti võistkond, teiseks tuli Saue linna naiskond, kolmandaks –

Sisekaitse Akadeemia. Mees- test osutus parimaks Sisekaitse Akadeemia; teise tulemuse saavutas Politsei- ja Piirivalvemeti ning kolmanda Eesti Päevalehe võistkond.

Kõiki esimesele kolmele kohale tulnud võistkondade liik-

meid autasustati medalite ja diplomitega, ning esikohale tulnud võistkonnad said aastaks hoiule rändkarika.

Kohtumiseni 15. mail 2013!

Mängus tegid kesknoored noorsotsidele tuule alla!

VÕIDUKAD: Kesknoorte võistkond.

Kesknoored paf-palli mängimas.

vastu. Peale väikest puhkust ja kosutust läks mäng edasi, kuid noorsotsid olid oma strateegiat muutnud ning ründasid meie mängijaid tugevamalt, kasutades ära paf-pallimängu eripära – üksteise vastu pörkamist. Aga ega kesknoored jätnud ka vastamata – mängu-

viisi muudeti, ja kaheksale väravale löödi juurde veel neli! Lõpetati võidukalt ja päeva parima skooriga – 12 : 3! Keskerakonna Noortekogu meeskonnas mängisid Sven Pitkve, Henri Riska, Raigis Urban, Jakov Ivanov, Anton Savitš, Roman Demchenko ja

Vassili Malgin. Kui üks meie mängija natukene õnnetult palli püüdis ja veidi meditsiinilist abi vajab, viskas publiku seas pealtvaatajana viibinud Jens Raevald pintsaku seljast ja läks meie vähemusse jäänud meeskonnale appi. Täname kõiki kesknoorte

võistkonnale kaasaelanuid, kes tegid meeskonnale väärilisel väga kõva häält, ning noorsotse toreda mängu eest!

Alina Tubli
Keskerakonna Noortekogu aseesimees

TALLINNA TV

4. – 10. juuni

ESMASPÄEV, 04.06

09:00 Info TV
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Terve tervis*
19:30 Kas tohib?*20:00 Dokumentaalfilm. Hiiepuu vägi
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Euroopa tee 3/13*
21:05 Kultuurimeeter*
21:35 Spordisõbrad
22:05 Tantsufestival Vana Toomas Trofee 2012 Tallinnas, 1. osa*
23:35 KAVA
23:40 TÄNA*
00:00 Dokumentaalfilm. Hiiepuu vägi*
00:30 Spordisõbrad*
01:00 Info TV

TEISIPÄEV, 05.06

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Tallinlase tarbeks*
19:30 Õigusnõu*
20:00 Kultuuripealinna kullafondist. Klaasimaailm
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Garaazist välja*
21:20 Linnaruum 2/11*
21:50 Mõtleme taas 2/9*
22:50 KAVA
22:55 TÄNA*
23:15 Õigusnõu*
23:35 Kultuuripealinna kullafondist. Klaasimaailm*
00:05 Linnaruum 2/11*
00:35 Mõtleme taas 2/9*
01:35 Info TV

KOLMAPÄEV, 06.06

09:00 Info TV
12:00 OTSE: LV Pressikonverents Ülekanne Riigikogust*
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 LV Pressikonverents*
19:30 Ava lava, Tallinn
20:15 Dokumentaalfilm. Käed
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Spordisõbrad*
21:20 Eesti omavalitsuste kongress, 7. osa*
21:50 Paunvere XIII väljanäitus ja laad Palamusel 2010
22:30 KAVA
22:35 TÄNA*
22:55 LV Pressikonverents*
23:25 Ava lava, Tallinn*
00:10 Paunvere XIII väljanäitus ja laad Palamusel 2010*
00:50 Info TV

NELJAPÄEV, 07.06

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Aleksei Turovski lood, 22. osa*
19:30 Suvemix
20:00 Jäljed*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Tallinn liigub*
21:20 Hingelt tugevad*
21:50 Elu peeglis*
22:20 Sini-valge lipu all 5/5*
22:40 KAVA
22:45 TÄNA*

23:05 Suvemix*
23:35 Jäljed*
00:05 Elu peeglis*
00:35 Sini-valge lipu all 5/5*
00:55 Info TV

REEDE, 08.06

09:00 Info TV
18:25 KAVA
18:30 OTSE: WMMAF 1. amatööride maailma-meistrivõistlused MMA-s
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 WMMAF 1. amatööride maailma-meistrivõistlused MMA-s jätkub
21:20 Estica. Tallinna Mustpeade maja*
21:50 Kultuuritehas. Püstijalakomöödia tuules
22:20 Tallinn, olen kuulus! (Tallinn, I'm famous!) 1/17*
23:50 KAVA
23:55 TÄNA*
00:15 Estica. Tallinna Mustpeade maja*
00:45 Kultuuritehas. Püstijalakomöödia tuules*
01:15 Info TV

LAUPÄEV, 09.06

09:00 Info TV
10:00 OTSE: Heida pilk Põlva päevadele
17:55 KAVA
18:00 Koos parima sõbraga*
18:30 Kultuuritehas. Püstijalakomöödia tuules*
19:00 Kas tohib?*
19:30 Tallinn liigub
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Etnos*
21:20 Ava lava, Tallinn*
22:05 Kontsert. Viiel häälel, viiel keelel
22:55 KAVA
23:00 TÄNA*
23:20 Tallinn liigub*
00:20 Kontsert. Viiel häälel, viiel keelel*
01:10 Info TV

PÜHAPÄEV, 10.06

09:00 Info TV
10:00 OTSE: Heida pilk Põlva päevadele
17:55 KAVA
18:00 Aleksei Turovski lood, 23. osa*
18:30 Ajaga sammu*
19:00 Kultuuripealinna kullafondist. Klaasimaailm*
19:30 Pillimeeste klubi*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Euroopa tee 3/13, vene keeles*
21:05 Helsinki - Tallinn, 5. osa*
21:35 Kuum ja terav*
22:15 Suured helid. Jakuudi šamaan
23:10 KAVA
23:15 TÄNA*
23:35 Helsinki - Tallinn*
00:05 Suured helid. Jakuudi šamaan*
01:00 Info TV

Nädala juubilar EUGENIA GURIN-LOOV 90

Kui Kesknädala toimetuse palus mind kirjutada Eugenia Gurin-Loovi juubelile pühendatud helgeid mälestusi, nõustusin, kuid peagi võisin oma hinges muregata, kuivõrd raske on mahutada lühikesse ülevaatesse kõike sellest mulle nii lähedast ja kallist inimesest, kes armastas mind otsekui oma nooremat õde ja kellele ma oma elus sõnuleletamatult palju võlgnen.

Eugenia Gurin-Loov on tuntud, tunnustatud ja armastatud Eesti juudi kultuuri- ja haridustegelane. Ta sündis 3. juunil 1922 Rumeenias väga intelligentse perekonda. 1925. aastal asus perekond elama Eesti pealinna, kus Eugenia 1940. aastal lõpetas Tallinna Juudi Gümnaasiumi. Järgnes ränk sõjaaeg, kannatused ja evakuatsioonigaastad. Õnneks ta jäi ellu. Naasnud 1948. a. Tallinna, asus ta õppima Tallinna Polütehnilise Instituudi (TPI) majandusteaduskonda ja lõpetas selle 1952. aastal. Olles väsimatu ja edasipüüdlik, kaitses Eugenia 1968. aastal majandusteaduste kandidaadi kraadi, omandas dotsendikutse ja töötas õppejõuna nii TPI-s kui ka Tallinna Pedagoogilises Instituudis.

Aastat viis tagasi kohtasin üht tema kunagist üliõpilast, kes rääkis mulle, kuidas Ženja

(nõnda kutsusid teda kõige lähedasemad inimesed) oli loenguid pidanud – nii et kõik tudengid teda armastasid. Ma ei saa unustada meenutaja sõnu selle kohta, et tihti sai nende õppejõud ülemustelt pahanudada oma originaalse mõtte- laadi pärast; selle eest, et ta paljusid tollal puutumatuiks peetuid julgelt kritiseeris; ja selle eest, et tal oli alati oma arvamus. Õppejõuna võis ta üliõpilastele südamele panna, et nad ei võtaks õpikus leiduvat täht-tähelt, ja kui auditooriumis polnud võõraid, vaid ainult omad üliõpilased, võis ta öelda: „Tahate, ma räägin teile, kuidas kõik tegelikult oli, kuidas me tegelikult elasime ja kuidas elamenüüd?..“ Ausuhutumine oli tol ajal vägagi riskantne.

Kolleegidele oli Ženja Loov hea kaaslane, lõbus ja seltskondlik. Varem ta suitsetas ja heameelega võttis pitsikese viinagi. Alati hiilgas ta oma teravmeelsustega ning sügavate teadmistega ajaloost ja kirjandusest, valdas oivaliselt saksa keelt. Ženja võis, kui vaja, olla ka järsk ja keevaline, kuid igas olukorras jäi ta äärmiselt ausameelseks.

Kui 1988. aastal hakkasid Eestis puhuma vabaduse tuuled (esmakordselt endises NSV Liidus), sai võimalik

asutada Eesti Juudi Kultuuriselts. Ženja valiti ühel häälel seltsi esimehe asetäitjaks. (Esimene oli Gennadi Gramberg, keda Ženja väga austas.) Edasi sai Ženjast ka Eesti Juudi

Kogukonna aseesinaine. Minul oli õnn temaga koos töötada 10 aastat ja tema käest paljut õppida. Ta asutas 1988. aastal oma isa Samuel Gurini (aastail 1925-

1941 Tallinna juudi kooli armastatud direktor) nimelise heategevusfondi – fond aitas ära elada neil inimestel, kes tõeliselt abi vajasisid.

Raskesti haigestunud pidas ta järelejäänud elu tähtsaimaks ülesandeks oma raamatuid. Peamine neist on Eesti juutide holokausti käsitlev „Suur häving. Eesti juutide katastroof 1941“ (Tallinn 1994), kus sisalduvad ka natsismiajal hukkunud Eesti juutide nimekiri. 1998. a ilmus „Tallinna Juudi Gümnaasium“, millega tähistati kooli asutamise 75. aastapäeva. Ženja alaliseks toimetajaks oli lausa asendamatu ja palavalt armastatud Kärt Jänes. Üheskoos panid nad kokku ka ajakirja Horisont erinumbri, mis käsitles Eesti juute. Samuti korraldas Ženja Eestis kaks suurt üleriigilist näitust juutide saatesest. Aga suurepärased olid ka tema ettekanded ja sõnavõetud konverentsidel ja sümposiumidel, televisiooni- ja raadioesinemised meil ja välismaal. Selle head maitset kehastava, kõikehõlmavalt haritud ja keeli oskava naise esinemised Soomes, Rootsis ja Saksamaal ning Euroopa pealinnas Brüsselis töid talle teenitud rahvusvahelise lugupidamise.

Tulemusrohke tegevuse eest autasustas Eesti Vabariik

Eugenia Gurin-Loovi 2001. aastal, vaid veidi enne tema lahkumist 8. aprillil 2001, Valgetähe IV klassi teenetega. Aumärk anti väärikale daamile ja teadlasele kätte tema kodus. Tervislikest raskustest hoolimata oli austatav oma mustas kostüümis ja stiilse soenguga kaunis nagu ta oli seda olnud kogu elu. Kaetud oli kõigi reeglite kohane pidulaud. Keegi ei suutnud arvata, millist pingutust see oli temalt nõudnud. „Niimoodi oleks talitanud minu ema,“ õigustas ta ise oma vaevanägemist. Sellised inimesed nagu Eugenia Gurin-Loov teevad au mitte ainult juutidele, vaid nad äratavad lugupidamist kogu meie maa kui demokraatliku riigi suhtes.

Kuid Kesknädala artiklisoovi vastu võttes ma ikkagi ei suutnud arvata, et valus, nii valus on kirjutada temast minevikuvormis...

Mu kodus ripub seinal Ženja portree. Üpris sageli vaatan seda ja mõtlen: kuidas küll ta on mulle alatiseks hinge ja südamesse jäänud... Aitäh Sulle, Ženja, et Sa oled kuulunud minu ellu!

*Cilja Laud
Eesti Juudi Kogukonna
nõukogu liige*

Põhieesmärk ei peaks olema karistamine

Võisime lugeda (Õhtuleht 21.5), kuidas haiget meest karistati 15-ööpäevase arestiga selle eest, et ta liiga tihti helistas hädaabitelefoni, häirides operatiivliini tööd. Asi kvalifitseeriti avaliku korra rikkumisena ja kohtunik karistaski süüalust arestiga. ENSV-s algasid vallandamised kohe, kui Juri Andropov oli 1982. a. Moskvas võimule tulnud. Depressiooni langenud ja töötuks jäänud inimesed hakkasid pidevalt helistama kõrgetele ametiisikutele, segades nende tööd. Ma ei tea ühtegi juhtumit, kus selle eest oleks kedagi karistatud. Pidevatel helistajatel lülitati telefon välja. Kui selline mees oli teiseks päevaks rahunenud, lülitati telefon uuesti sisse, ja vabandati telefonirikke pärast. Nüüd näikse politseid huvitavat üksnes karistamised. Tegelikult pole seaduserikkumise serveeritavad juhtumid alati nii üheselt võetavad, ja kui politsei eesmärgiks ongi ainult karistamine, kes on siis need, kes kodanikele abi osutavad? Kas abistamine enam politseitöö funktsioonidesse ei kuulu? Sõna „häirekeskus“ ise ütleb, et reageeritakse häiretele. Arvan, et reageering tähendab abi osutamist abi vajajale. Ma ei tunne häirekeskuse sisekorraeskirju, kuid eeldan, et kodanikele abi osutamine ongi nende töötajate kohustus ja põhiülesanne. Kui üksinda koju jäänud sügava nägemispuudega, kolm infarkti läbi põdenud ja sügavasse depressiooni langenud kodanik ei näe Eluliini tele-

foni valida, loodab ta abile mujalt. Nii valibki ta kergesti valitava 110. Sealt küsitakse ainult seda, kas elu on ohus. Saades eitava vastuse, kõne katkeb, ja rohkem enam ei kuulata, vaid kohe, kui tema hääle ära tuntuks, side katkestatakse uuesti. Nii hakkab see aina korduma, kuna abivajaja ärritub sellisest „abiandmisest“ veelgi – kuniks kohale sõidab politsei ja tahab abivajaja kodust ära arestikambri viia! Tule taevast appi! Mis politsei see on? Kiirabi keelas kodanikke kodust ära viia, sest vastasel juhul poleks ta kunagi enam abi vajanud. Kui inimene on raske südamehaige ja tarvitab mitu korda päevas kaheksat ravimit ja suudab liikuda ainult saatjaga, siis nii lihtsalt tulla ja kodust ära viia – see on enam kui seaduserikkumine. Kas häirekeskusele tekitab suuri raskusi abivajaja ära kuulata ja ühendada ta soovitava abitelefoni? Kahjuks rikub politsei seadusi kodanike suhtes ja kunagi ei vastuta oma tegude eest. Need viimase aja hullunud meeste mahalaskmised on nagu halvad unenäod ega unune nii kergesti. Oma pikaajalise tööpraktika jooksul õiguskaitseorganites ei tea ma mitte ühtegi juhtumit, kus miilitsatöötaja oleks inimese maha lasknud. Lääne kultuur on meie politseinike töö raskemaks muutnud, kuid see ei õigusta neid ohvreid, mis minu arvates tuleb lugeda politsei enda praagiks.

Jaak Laidla, Harjumaa

Lõbus lastekaitsepäev Lindakivis

Reedel, 1. juunil
kutsume teid kõiki
kell 15.00 – 18.00

kultuurikeskuse Lindakivi tagusele
väljakule (Koorti 24)

Lastele, noortele ja tervele perele!

Batuut ja poni, mängud ja auhinnaloosid,
noored hiphopparid, artistid ja DJ-d,
käsitöötuba ja palju muud!

Sissepääs tasuta!

See vahva üritus toimub koostöös TAN'i ja
JJ Street tänavatantsukooliga. Auhinnad
paneavad välja Pizzapoisid ja TV3.

Tulge kindlasti!

Kultuurikeskuse Lindakivi direktor
Katrin Siska

Tartu üritused

Kolmapäeval, 5. juunil kl 11
arutletakse Tartu probleemide üle
linnapea Urmas Kruusega haridus-
osakonna saalis (Raekoja plats 12).

Laupäeval, 9. juunil kl 13
kohtumine kohvilauas Holari
Sepaga (Keskerakonna büroos,
Ülikooli 12).